

s jednoduchým seznamem, a je schopen si v mysli představit nesouvislé stránkové uspořádání, ať již hierarchické nebo vzájemně propojené.

Hlavním navigačním prvkem, který pomáhá čtenářům najít si mezi množstvím textů svou cestu k tomu, co potřebují, a zároveň jednou z nejcharakterističtějších funkcí elektronických textů, jsou hypertextové odkazy. Tento mechanismus se poprvé používal v roce 1980 jako prostředek k propojení informačních celků v rozsáhlých elektronických souborech (Conklin, 1987; Koved & Shneiderman, 1986; Lachman, 1989; Weyer, 1982). Hypertextový odkaz či hyperlink je informace (slovo či výraz, nebo obrázek či ikona), která je logicky propojená s jinou informací (tj. obvykle stránkou). Kliknutím na odkaz se čtenáři zobrazí nová stránka namísto či vedle stránky, kterou měl původně zobrazenu, nebo se mu zobrazí jiné místo na té samé stránce. Hyperlinky se mohou nacházet na samostatných seznamech (nazývaných též menu), nebo mohou být přímo zasazeny do stránek s nějakým obsahem. Hyperlinky, které jsou zasazené do obsahu stránek, jsou obvykle odlišeny tím, že jsou psané jinou barvou či jiným písmem. Pomocí hyperlinků je možné vytvořit vícestránkové dokumenty s propojenou strukturou. Na rozdíl od seznamů a hierarchií se uspořádání stránek v propojené struktuře neřídí systematickým souborem pravidel, nýbrž spíše sleduje významové vztahy napříč stránkami. Je potom na autorovi několikastránkového elektronického dokumentu, aby vložением hyperlinků určil, jak budou stránky provázané.

U čtenářů, kteří se pohybují v nesouvislých strukturách, se předpokládá, že jsou schopni si v mysli vybavit tu nejvyšší úroveň struktury hypertextu. Obvykle jim v tom do jisté míry pomáhají souhrnné pořadače, které přehledně zobrazují strukturu stránek a odkazů (např. strukturované menu a mapy s obsahem), ovšem pouze za předpokladu, že jsou v těchto pořadačích použity symboly a metafory, které již čtenáři znají (Rouet & Potelle, 2005).

Zkušený čtenář, který dokáže procházet a zároveň vyhledávat informace v elektronických textech, by měl být obeznámený se zřetelně vyznačenými a do textu zasazenými odkazy, s neposloupnými strukturami stránek a s prostředky pro celkové vyjádření obsahu.

Pro testování dovedností při čtení elektronických textů v rámci PISA 2009 (electronic reading, ERA) byl vymezen soubor navigačních nástrojů a funkcí, které mají být systematicky zahrnuty do výzkumných nástrojů jako jedna z důležitých složek měřících schopnost čtení elektronických textů. Tento soubor zahrnuje rolovací lišty, pomocí kterých je možné se posouvat nahoru a dolů v rámci stránky, záložky pro různé webové stránky, seznam odkazů zobrazených v řadě, sloupci či v rozevírací nabídce a v textu zasazené odkazy, tj. odkazy, které se nacházejí v odstavcích, v tabulkách s informacemi či v seznamech s výsledky vyhledávání. Odkazy mohou být v podobě ikon či slov.

Obtížnost úlohy je částečně podmíněna navigačními nástroji a funkcemi, které obsahuje. Úlohy jsou snazší či těžší v závislosti na počtu navigačních nástrojů, které je třeba využít, počtu úkonů či kroků, které jsou po testovaném žákovi vyžadovány, a také na druhu navigačních nástrojů, které jsou v nich využity. Obecně platí, že čím větší počet úkonů je vyžadován a čím se jedná o složitější druh navigačního nástroje, tím je úloha těžší. Obtížnost úlohy ovlivňuje též míra obeznámenosti s navigačními nástroji a funkcemi, jejich transparentnost či význam. Např. využití odkazu „klikněte zde“, je obvykle snazší, než využití rolovací nabídky, která se zobrazí pouze tehdy, když se přes ni přejeđe kurzorem. Některé úlohy zaměřené na čtení elektronických textů téměř nebo vůbec nevyžadují procházení stránkami: např. když jsou žáci požádáni, aby vyhledali či interpretovali informaci na webové stránce, na které je zobrazený celý text.